

Inventering av större vattensalamander i Skogskyrkogården

Rapport från inventering av större vattensalamander i
Skogskyrkogården, Stockholm.

Martina Kiibus

Länsstyrelsen i Stockholms län

Inventering av större vattensalamander i Skogskyrkogården.

Bakgrund

Under 2008 genomförde Södertörnsekologerna en groddjursinventering i Stockholms stad och övriga Södertörnskommuner. I denna inventering återfanns större vattensalamander i 12 lokaler i Stockholms stad, inga av dessa lokaler ligger i södra Stockholm. Dammen vid Hoppets kapell i Skogskyrkogården inventerades inte 2008.

2009 observerades större och mindre vattensalamander i dammen vid Hoppets kapell i Skogskyrkogården av Jonas Hedlund, Tyresö Naturskola. Vid samtal med kyrkogårdsarbetarna framkom att dessa förekomster var kända för dem.

Calluna fick därför i uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län att inventera förekomsten av större vattensalamander i Skogskyrkogården, avseende såväl adulter som yngel. Inventeringen genomfördes i samråd med Mats Lindqvist, Kyrkogårdsförvaltningen i Stockholms stad.

Metod

Två fältbesök gjordes; den 26 juli på kvällen och natten samt den 13 augusti på dagen. Valet av tidpunkt beror på att adulterna är lättast att upptäcka nattetid medan ynglen är lättare att observera dagtid.

Vid fältbesöken genomfördes strandlinjeinventeringar, vid det första tillfället med hjälp av ficklampa.

Dammen är en anlagd grund damm med stensatt botten. Detta gjorde att det var svårt att håva upp yngel, då ynglen också höll sig nära botten under fältbesöken. Vattenvegetationen utgörs framför allt av näckrosor.

Resultat

26 juli

Vid strandlinjeinventeringen observerades sex adulta större vattensalamandrar. Ett 20-tal salamanderyngel observerades. Eftersom de var väldigt små och svåra att håva upp på grund av den stensatta botten, gick det endast att med säkerhet konstatera att ett av ynglen var en större vattensalamander. Därför beslutade jag att följa upp med en yngelinventering efter ett par veckor då de förväntades ha vuxit till sig.

13 augusti

Ett tiotal yngel av större vattensalamander observerades (Fig 1). De flesta återfanns vid den nordvästra kortändan närmast näckrosorna. En adult med skadad stjärt återfanns i östra änden närmast kapellet där den hade svårt att hitta skydd.

Det var ganska mycket detritus på botten. I övrigt ger dammen ett ganska sterilt intryck.

Inventering av större vattensalamander i Skogskyrkogården.

Fig 1. Yngel av större vattensalamander i Skogskyrkogården.

Diskussion och förslag till åtgärder

Att sex aduler av större vattensalamander återfanns tyder på att det finns en population i dammen. Vid strandlinjeinventeringar som genomförts i den betydligt större Olovslundsdammen i Bromma som troligen hyser Stockholms stads största salamanderpopulation hittades endast tre större vattensalamandrar 2010. 63 större vattensalamandrar återfanns år 2009 och 2008 återfanns 15 större vattensalamandrar i Olovslundsdammen. Då dammen i Skogskyrkogården är mycket mindre är det troligt att en större del av salamanderpopulationen observeras vid en strandlinjeinventering, men det är ändå sannolikt att populationen större vattensalamander i Skogskyrkogården är större än sex aduler.

Yngelförekomsten tyder på att större vattensalamander lyckas reproducera sig i lokalen. Det har dock visat sig att antalet observerade yngel ibland bara utgör en liten del av det verkliga beståndet. De tiotal yngel som observerades i Skogskyrkogården får därför ses som ett minimiantal och troligen är antalet yngel något högre än dem som återfanns vid inventeringstillfället.

Det är osäkert hur arten har kommit till lokalen, men det finns det äldre uppgifter om större vattensalamander i grannskapet vid Globen. Dessa lokaler är nu förstörda, men kanske kan de ha sitt naturliga ursprung från detta område. Medveten inplantering (av människor) i dammen kan inte uteslutas även om det inte är tillåtet (enligt fridlysningsbestämmelserna).

Då lokalen i Skogskyrkogården är den enda lokal i södra Stockholm med känd förekomst av större vattensalamander är det mycket viktigt att den sköts på ett sätt som bevarar och utvecklar salamanderpopulationen.

Det innebär att vattentillgången måste vara säkrad under hela perioden mars till november så att inte dammen torkar ut under salamandrarnas vattenfas. Vattensalamandrar lägger sina ägg på finbladig vattenvegetation och viker ner bladen över äggen. Därför skulle de styvbladiga näckrosorna behöva

Inventering av större vattensalamander i Skogskyrkogården.

kompletteras med mer finbladig vegetation. Det skulle troligen också minska mängden trådalger i dammen och ge dammen ett mer estetiskt tilltalande intryck.

Det är flera hundra meter från dammen till lämplig övervintringslokal för salamandrarna. På vägen till närmaste skogsbyn måste de antingen passera en parkeringsplats eller hårt klippta gräsmattor. Därför behöver övervintringssubstrat i form av exempelvis död ved anläggas närmare dammen. Flera småvatten skulle också kunna anläggas mellan dammen och skogen. Det skulle också minska områdets sårbarhet ifall något skulle äventyra den befintliga dammen.

Utöver föreslagna skötselåtgärder är det lämpligt att populationen fortsätter att inventeras årligen, så att eventuella förändringar kan upptäckas och åtgärdas vid behov.